

Криза створена ковидом 19 идеалан је оквир и додатно оправдање за ескалацију политичког и економског рата Запада и Кине. Последица овог рата је постепено распарчавање глобалног тржишта и убрзавање процеса деглобализације. Корак по корак ствара се амбијент у којем трговински и инвестициони токови постају непредвидиви и хаотични, а војни сукоби вероватнији. Еколошки изазови и климатске промене додатно ће отежавати ситуацију. За Србију је важно да разуме да се досадашњи економски модел мора мењати, да се у њега мора уграђивати јак елемент самодовољности и да је развој који почива на страним инвестицијама слепа улица.

Држава која мисли би, већ од јуче, требало да се припрема за ново време и нове ризике који ће долазити различитим комбинацијама политичких, економских, климатских и здравствених чинилаца

Држава која мисли би, већ од јуче, требало да се припрема за ново време и нове

ризике који ће долазити различитим комбинацијама политичких, економских, климатских и здравствених чинилаца. Економска политика и стратегија би увек морале да полазе од катастрофичног сценарија, онога у којем је држава препуштена сама себи и не може да рачуна на туђу помоћ. Јасан наговештај такве ситуације виђен је на почетку пандемије, када су приликом набавке медицинске опреме и материјала неке моћне државе безобзирно и грубо следиле искључиво свој интерес. То што се јуче догађало с медицинском опремом и материјалима, сутра се може догодити и с храном.

Србија је имала ту несрећну „привилегију” да током санкција деведесетих година 20. века искуси како изгледа живот када се катастрофични сценарио и реализује. То трагично, усамљеничко искуство морало би да послужи као полазна тачка у свакој врсти планирања

Србија је имала ту несрећну „привилегију” да током санкција деведесетих година 20. века искуси како изгледа живот када се катастрофични сценарио и реализује. То трагично, усамљеничко искуство морало би да послужи као полазна тачка у свакој врсти планирања. Само безнадежно наивни могу поверовати да се нешто слично више никада не може догодити.

Искуство учи да је самодовољност у храни кључни елемент преживљавања. Држава која мисли морала би подстицати и обезбеђивати да у сваком тренутку производња хране и њене залихе буду на нивоу који обезбеђује сигурност. Ово се може остварити само ако је производња хране доминантно у домаћим рукама и ако произвођачи хране имају државну заштиту. У супротном би се могло десити да гладни грађани гледају како храна из Србије одлази онима који могу више да плате или лакше да отму.

Мудра држава би, и без ковид искуства, морала да обезбеди производњу основних лекова, антибиотика, материјала и опреме за сопствене медицинске потребе, поново кроз домаћа предузећа над којима има пуну контролу. Мудра држава би морала да учини све како би била максимално енергетски независна, на нивоу који њени ресурси допуштају. То се не односи само на производњу енергије, већ и на рационализацију потрошње енергената.

Искуство учи да је самодовољност у храни кључни елемент преживљавања. У супротном би се могло десити да гладни грађани гледају како храна из Србије одлази онима који могу више да плате или лакше да отму

Развојни модел неразвијених земаља до сада је почивао на покушају да своје економије интегришу у глобалне производне ланце ослањајући се искључиво на стране инвестиције, нудећи јефтину радну снагу и субвенције као једине адуте. У времену парцелације глобалног тржишта овај модел ће се све више крунити. Производња ће се враћати у земље које су власници технологије и лоцираће се ближе великим тржиштима. Јефтину радну снагу замениће још јефтиније машине, које притом не оболевају од заразних болести, не штрајују нити се жале на услове рада.

Заблуда је да се убрзани развој неразвијених држава може базирати на малим и средњим предузећима, без обзира на чињеницу да она апсорбују велики део радне снаге. Држава која мисли морала би учинити све да помогне стварање великих домаћих предузећа и да у том процесу подржи домаће привреднике на сваки начин. Тренутак никад није био повољнији. Користећи пандемију као изговор, државе могу без ограничења интервенисати и помагати кога год желе, без ризика да ће их неко оптужити да нарушавају правила глобалне тржишне конкуренције. Овај тренутак неће трајати дуго или, прецизније, трајаће онолико дуго колико то буде одговарало моћнима.

Србија ће, пре или касније, морати да уђе бар у још један циклус помоћи привреди. Овог пута би те мере морале бити стратешке, селективне и оријентисане ка постепеној промени привредне структуре прилагођене времену које долази, а не ка очувању социјалног мира.

Да, читалац је у праву – све што је претходно изнето само је пука теорија. Србија нема политичко вођство, нема државни апарат, нема ни политичку ни интелектуалну нити пословну елиту која је у стању да препозна шта будућност доноси, а камоли да се носи с изазовима новог времена. Док се Србија забавља вашарским политичким надгорњавањем које диктира власт, док се расцепкана опозиција окреће око себе немоћна да артикулише нове идеје, време неповратно пролази. Државно, политичко и интелектуално устројство Србије прилагођено је игри „на мале голиће” на сеоској ливади. Србија нема тим за велики терен којим владају опасни играчи и корумпиране судије.

(Аутор је економиста)

<https://nkatic.wordpress.com/>

(Политика)